

Michał Zygmunt, Piotr Kapusta

Sytuacja gospodarcza w Polsce na koniec 3. kwartału 2013 r.

Finanse i Prawo Finansowe 1/1, 94-97

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sytuacja gospodarcza w Polsce na koniec 3. kwartału 2013 r.

Michał Zygmunt
Piotr Kapusta

Studenckie Koło Naukowe Analiz i Prognozowania Gospodarczego 4Future na wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego

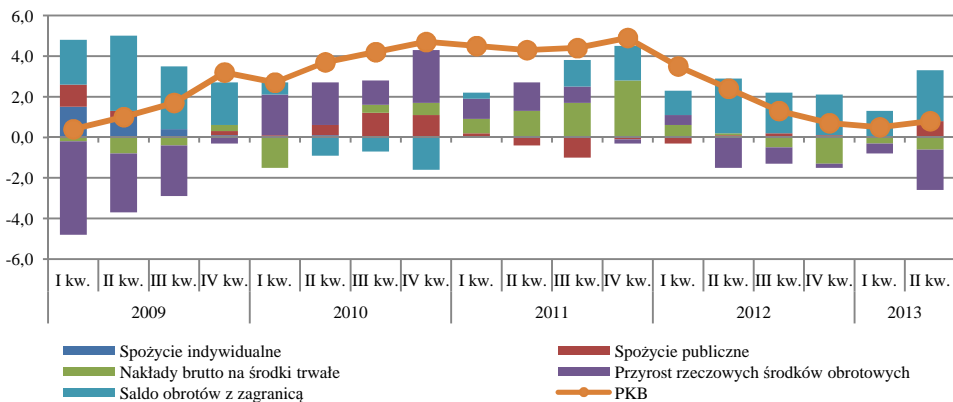
Wzrost gospodarczy

Zwalczanie skutków globalnego kryzysu finansowego narzędziami fiskalnymi doprowadziło do kolejnego spowolnienia gospodarczego spowodowanego problemami finansów publicznych w gospodarstwach, co na polskiej gospodarce odbiło się poprzez osiągnięcie po szesnastu kwartałach kolejnego minimum cyklu koniunkturalnego. Byłoby to zgodne z najkrótszym cyklem koniunkturalnym wyróżnianym w ekonomii – cyklem Kitchina.

Wzrost Produktu Krajowego Brutto w cenach z roku poprzedniego wyniósł w drugim kwartale 2013 r. 0,8% (w porównaniu, w pierwszym kwartale wyniósł on

0,5%). PKB w cenach bieżących wyniósł w pierwszym półroczu 773,6 mld zł. Jest to o 14,3 mld zł więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, a nominalne tempo wzrostu PKB wyniosło 1,9%. Analogicznie do poprzedniego spowolnienia gospodarczego, które miało miejsce w 2009 r. popyt krajowy miał ujemny wpływ na wzrost gospodarczy, natomiast jedyną składową PKB wpływającą dodatnio było saldo obrotów z zagranicą. Dekompozycję skali wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny PKB przedstawiono na wykresie.

O ile spożycie indywidualne w pierwszym półroczu 2013 r. pozostawało na tym samym poziomie co w zeszłym roku, to wyraźnie ujemny wpływ na wzrost realny PKB miała akumulacja – zarówno nakłady trwale na środki trwale brutto, jak i inwestycje w zapasy zmniejszyły się realnie w stosunku rocznym. Natomiast pomimo oficjalnych zapowiedzi rządu dotyczących zmniejszenia wydatków publicznych, spożycie publiczne w 2. kwartale br. wzrosło realnie o 4,3%.

Wykres 1. Dekompozycja struktury realnego wzrostu PKB (punkty proc.)

Źródło: GUS – Rachunki narodowe: wstępny szacunek PKB 2 kwartał 2013 r.

Analizując dane publikowane przez Narodowy Bank Polski na temat inwestycji zagranicznych¹, można wyciągnąć wnioski, że na coraz mniejszy napływ kapitału zagranicznego do Polski składają się zarówno malejąca dynamika inwestycji bezpośrednich, jak i portfelowych. Zmniejszona skala inwestycji bezpośrednich przełożyła się z pewnością w znaczącym stopniu na ujemną dynamikę nakładów brutto na środki trwałe w I półroczu 2013 r. Jak już wyżej zostało wspomniane, jedyną składową PKB pozytywnie wpływającą na wzrost gospodarczy w ostatnim roku jest saldo obrotów z zagranicą. Po raz pierwszy w historii publikowania danych przez NBP dotyczących salda obrotów bieżących, Polska zanotowała dodatni bilans handlowy (nadwyżka eksportu nad importem). Główną przyczyną tego zjawiska był wzrost dynamiki eksportu wraz z jednoczesnym spadkiem importu. Dane dotyczące importu potwierdzają zmniejszoną aktywność gospodarczą podmiotów prowadzących działalność w Polsce.

Rynek pracy i sytuacja społeczna

Sytuacja na rynku pracy na koniec trzeciego kwartału nie poprawiła się znacząco. Stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła poziom 13,0% i była mniejsza niż w pozostałych miesiącach bieżącego roku głównie ze względu na czynniki sezonowe. Brak wzrostu stopy bezrobocia w październiku może być wynikiem polepszenia się koniunktury gospodarczej. Być może rosnący trend liczby bezrobotnych zostanie wyhamowany i coraz więcej osób będzie mogło znaleźć pracę.

W sektorze prywatnym pod koniec września 2013 r. pracowało 5 495 tys. osób czyli o 0,3% mniej niż przed rokiem. Z opublikowanego przez Główny Urząd Statystyczny raportu dotyczącego sytuacji przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób² wynika, że zatrudnienie w tych przedsiębiorstwach pod koniec 2012 r. spadło o 1% w stosunku do 2011 r.

Rosną wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 pracowników. Przeciętne wynagrodzenie pod koniec trzeciego kwartału wyniosło 3 770,91 zł. Z powodu niskiej inflacji rosną płace realne – o 2,6% w stosunku rocznym (we wrześniu).

Inflacja i stopy procentowe

Stopa inflacji konsumenckiej w pierwszych trzech kwartałach kształtowała się na poziomie poniżej celu inflacyjnego NBP³. Głównych determinantów mniejszej dynamiki wzrostu cen koszyka konsumenta można dopatrywać się w: podwyższonych stopach NBP pod koniec ubiegłego roku (średnioterminowy okres oddziaływania polityki pieniężnej⁴), spadku cen ropy naftowej wyrażonych w złotych, zmniejszonej presji popytowej oraz braku wyraźnej presji na wzrost płac. Niska inflacja na początku roku oraz spowolnienie gospodarcze skłoniły Radę Polityki Pieniężnej do obniżki stóp procentowych. Stopa referencyjna NBP została obniżona do 2,5%, czyli poziomu najniższego w historii III RP.

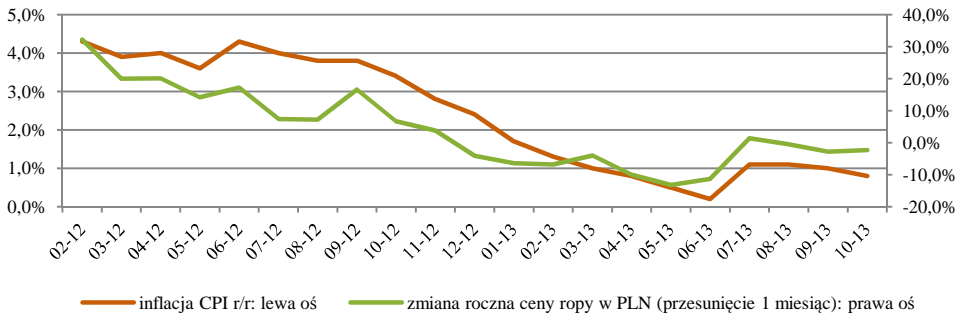
¹ Bilans płatniczy miesięczny:

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/bilans_platniczy/bilansplatniczy_m.html.

² Działalność gospodarcza przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób w 2012 r., http://www.stat.gov.pl/gus/5840_7077_PLK_HTML.htm.

³ Ciągły cel inflacyjny NBP wynosi 2,5% z możliwością odchylenia do 1 p.p. w górę lub w dół: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/polityka_pieniezna.html

⁴ A. Sławiński, *Polityka pieniężna*, C. H. Beck, Warszawa 2011, s. 38.

Wykres 2. Inflacja CPI a zmiany w cenach ropy naftowej wyrażonej w PLN⁵

Źródło: Inflacja – GUS, cena ropy naftowej oraz kurs USD/PLN – www.stooq.pl, obliczenia własne.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych utrzymuje się nadal (dane za październik) na istotnie niższym poziomie niż w zeszłym roku. Z najnowszej projekcji inflacji⁶ wynika, że wskaźnik CPI będzie utrzymywać się poniżej celu inflacyjnego aż do końca 2015 r. (projekcja centralna). Taki rozwój sytuacji byłby na pewno korzystny dla społeczeństwa, którego realna siła nabywcza zwiększyła się.

Perspektywy na najbliższe cztery kwartały

Przypuszczalnie już w trzecim kwartale br. zaczęło odbudować się spożycie indywidualne. Wskazują na to dane o wzroście sprzedaży detalicznej, dynamice wzrostu płać w sektorze przedsiębiorstw oraz rosnące wskaźniki ufności konsumenckiej

(BWUK i WWUK). W odpowiedzi na zwiększony popyt, przedsiębiorstwa będą musiały zwiększyć wykorzystanie swoich mocy produkcyjnych. Średnia wartość indeksu Purchasing Managers Index (PMI) w trzecim kwartale br. wyniosła 52,3 pkt., osiągając poziom najwyższy od drugiego kwartału 2011 r., co może wskazywać na znaczną poprawę sytuacji w sektorze przetwórstwa przemysłowego. Te pozytywne sygnały znacząco wpływają na ocenę przyszłej dynamiki wzrostu gospodarki, która według wstępnego odczytu za trzeci kwartał 2013 r. rosła w tempie 1,9% r/r. Przyczynia się to do korekty wcześniejszych prognoz oraz sprawia, że przewidywania analityków dotyczące wzrostu PKB w ostatnim kwartale 2013 r. na poziomie 2%, a w następnym kwartałach powyżej 2% są uzasadnione.

⁵ Zmiana ceny ropy naftowej zobrazowana na wykresie została policzona według wzoru:

$$\frac{BRENT \max_t + BRENT \min_t}{2} * \frac{USDPLN \max_t + USDPLN \min_t}{2} - \frac{BRENT \max_{t-12} + BRENT \min_{t-12}}{2} * \frac{USDPLN \max_{t-12} + USDPLN \min_{t-12}}{2} - 1$$

gdzie:

BRENT – cena kontraktów na ropę BRENT,

USDPLN – kurs dolar–złoty,

max – maksimum ceny w danym miesiącu,

min – minimum ceny w danym miesiącu.

⁶ *Raport o inflacji*, NBP, Warszawa, listopad 2013, s. 65.

⁷ *Koniunktura konsumencka październik 2013 r.*, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_7566_PLK_HTML.htm.

Wzrost gospodarczy w 2014 r. powinien pobudzić inwestycje. Pozytywnie na nakłady brutto na środki trwałe może wpłynąć napływ środków z budżetu unijnego zaplanowanego na lata 2014–2020 oraz poprawiająca się sytuacja w sektorze przedsiębiorstw oraz budownictwie.

Rządowy program wsparcia kredytów hipotecznych „Mieszkania dla Młodych” oraz niskie stopy procentowe mogą wykreować dodatkowy popyt inwestycyjny.

Prognozowana poprawa sytuacji gospodarczej w najbliższych kwartałach może nie wpłynąć znacząco na wzrost zatrudnienia. Pracodawcy nadal wskazują, że jedną z głównych barier w prowadzeniu działalności przemysłowej oraz budowlanej są wysokie koszty pracy⁷. Zwiększona aktywność gospodarcza w 2014 r. spowoduje

duże zapewne zmniejszenie stopy bezrobocia, jednak nie poniżej poziomu 12%.

Podstawowym czynnikiem ryzyka w prognozach inflacji są przyszłe ceny surowców. Z jednej strony brak presji popytowej może stabilizować ceny surowców (przede wszystkim energetycznych), z drugiej strony gospodarka globalna może wejść w niedalekiej przyszłości w inflacyjną fazę ożywienia gospodarczego charakteryzującą się wzrostem cen surowców. Członkowie Rady Polityki Pieniężnej wskazują, że spodziewane ożywienie gospodarcze w pierwszym półroczu 2014 r. nie spowoduje domknięcia luki popytowej, dlatego powinna zostać zachowana stabilność cen w najbliższym okresie⁸. Jednak konsensus rynkowy oczekuje, że w przyszłym roku inflacja będzie utrzymywać się w celu inflacyjnym RPP.

⁷ *Koniunktura konsumencka październik 2013 r.*, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_7566_PLK_HTML.htm.

⁸ Por. *Opis dyskusji na posiedzeniu decyzyjnym RPP w dniu 2 października 2013 r.*, http://www.nbp.pl/polityka_pieniezna/dokumenty/minutes/mi_x2013.pdf.

Koordinacja polityki pieniężnej i makroostrożnościowej w utrzymaniu stabilności gospodarczej

Andrzej Bugus

Dr, Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Instytut Finansów, Zakład Bankowości

Doświadczenia ostatniego kryzysu finansowego i jego destabilizacyjnego wpływu na realną gospodarkę (spadek produkcji, wzrost bezrobocia) są przesłanką do tworzenia nowych rozwiązań w funkcjonowaniu polityk makroekonomicznych. Dotyczy to szczególnie polityki pieniężnej banków centralnych, polityki fiskalnej rządów oraz polityki makroostrożnościowej.

W polityce pieniężnej głównym wyzwaniem jest większa elastyczność w określaniu horyzontu czasowego celu inflacyjnego oraz rozszerzenie portfela aktywów w kwantyfikacji celu finalnego (uwzględnienie aktywów systemu finansowego i przeciwdziałania boomom kredytowym). Konieczne jest zwiększenie współzależności polityki fiskalnej i pieniężnej. Wyrażać się to powinno przede wszystkim w konieczności większej wymienialności ich restrykcyjności. Konieczność stabilizowania cen przy ekspansywnej polityce fiskalnej wymagać musi umocnienia restrykcyjności polityki pieniężnej. Nato-